

HET PLAN DER GRAVIN

Gilbert Matheÿssen diende zich spoedig bij de gravin van Artois aan.

— Gilbert Matheÿssen, mijn raad en mijn vriend, vleide zij, de Witkappen zijn in de stad!

De bliksem die uit hare oogen schoot, lichtte diep in de ziel van den eerloozen deken van het schippersgild.

— Ik weet het, mevrouw, antwoordde Gilbert.

Hij voelde dat hij de meester van den toestand zou worden, maar hij moest op zijne hoede zijn, wilde hij de overwinning niet laten ontsnappen.

— Gilbert, hernam de gravin, gij moet mij dezen avond helpen. En bij al de machten des Hemels zweer ik, dat ik u in Vlaanderen, na den graaf, tot den eersten man zal maken.

Daar was het. Er broeide een onheilspellend plan in het brein van die kwade vrouw. Gilbert wachtte op het verdere woord zijner meesteres. Met moeite kon hij de vreugde, die zijn ziel overstroomde, bedwingen. Nog dichter naderde de gravin met haar mond het oor van den deken, zoo dicht dat hij haar warmen adem tegen zijn wang voelde streelen.

— Wilt gij mij helpen, Gilbert? Wilt gij?

Een oogenblik heerschte er een angstig zwijgen, een oogenblik slechts, toen boog de deken en sprak:

— Gij moogt bevelen, mevrouw, ik zal u in alles, alles gehoorzamen.

— Luister, zei de gravin, luister naar ieder mijner woorden, opdat gij er duidelijk de bedoeling van vatten zoudt.

— Ik zal luisteren en u gehoorzamen, mevrouw.

— Zoo is het goed. Dezen avond zullen uwe wenschen vervuld worden en de mijne tevens. Het is een lage beleediging voor ons de Witkappen op ons feest toe te laten, doch wij moeten het toeval zegenen, dat ons aldus onze vijanden in handen leverde.

— Ik begrijp u niet, mevrouw.

De gravin stampte ongeduldig op den vloer en zeide:

— Heb ik u niet gezegd goed op den zin mijner woorden te letten !
— Ik zal den zin trachten te vatten, antwoordde de gediensdige deken.

— Wij zullen heden een feestmaal inrichten, Gilbert, waar de dood aan tafel zal voorzitten. Het zal een feest der wrake zijn, verstaat gij, een feest der wrake, want Jan Yoens zal met zijne dochter mede aan tafel zitten.

— Ik weet zulks, hernam Gilbert, doch, gravin, ik raad u aan tweemaal te overdenken, vooraleer gij uw besluit ten uitvoer laat brengen.

— Maar, bij God, het is de tijd van handelen, nooit zal de gelegenheid zich schooner voordoen.

— Mevrouw, gij wordt door honderden dier Witkappen omringd, op het minste teeken, op den kleinsten wenk hunner aanvoerders zullen zij ons over de kling jagen.

— Ik heb zulks niet uit het oog verloren, Gilbert, doch hieromtrent behoeven wij geen vrees te koesteren. Bij het aanbreeken van den dag verlaat ik de stad, en spoedig zal ik ver buiten de macht dier vervloekte oproerlingen zijn.

— Maar hoe zullen wij deze wraak kunnen volvoeren, zonder ons zelf in gevaar te brengen ?

— Ik heb inderhaast een plan ontworpen, waarvan ik de uitvoering aan uw vernuft en spitsvondigheid overlaat, zei de gravin. Doch alvorens u aan het werk te begeven, moet ik u herinneren, Gilbert, tegen wien wij ten strijde trekken. Het is tegen uw vijand Jan Yoens, uw tegenstander, uw lasteraar, die het tallooze malen op uw leven toeleigde, die uw bloedverwant vermoordde, die uw huis tot den grond afbrandde en u nog pas twee jaren geleden zoo grievend beledigde, toen gij door een huwelijk met zijne dochter de veete, die sinds zoo lang tusschen uwe en zijne familie bestond, wilde bijleggen.

Een somber vuur straalde uit de oogen van den deken der schippers ; de nagels zijner vingers drongen diep in de palmen zijner gesloten handen.

De gravin hitste hem nog meer aan.

— Denk aan Livia's versmading, denk er aan dat zij u eenmaal toesnauwde, dat zij liever met den beul zou huwen dan met u. Kan de gedachte aan dit alles u niet in woede en wraak doen ontvlammen ?

— Ja, dat kan zij, dat doet zij, antwoordde Gilbert tandenknarsend, en ik wil deze schoone gelegenheid, om mijne wraak te koelen, niet laten voorbijgaan.

— Zelfs al dreigde er gevaar ?

— Ja, zelfs indien ons gevaar dreigde.

De rollen waren gewisseld, het was de gravin die thans Matheïssen in hare macht hield.

— Jan Yoens en Livia zijn beiden in uwe macht ! vervolgde de

gravin, gehoorzaam mij en dezen avond zal de rekening vereffend worden.

— Wat moet ik doen? vroeg Gilbert.

— Ga naar Ursula, die is ook te Brugge.

— Ursula te Brugge! riep Gilbert, wat kan dit bij de zaak doen?

— Nu heb ik de heks noodig, alhoewel ik het wijf doodelijk haat.

Zoodra ik haar missen kan, zal ik haar op den brandstapel laten werpen, tot er van haar niets meer overblijft dan asch.

— Maar hoe zal ik de heks tot mijn plan kunnen overhalen?

— Hier, neem deze beurs met goud en koop haar uit tot elken prijs.

— Zij zal het niet aannemen, wanneer zij weet, dat ik tot uw gevolg behoor.

— Dat hoeft gij ook niet te zeggen. Gij kunt u vermommen en u aldus bij haar aandienen. Met goud kan men van haar alles verkrijgen. Gilbert schudde het hoofd.

— Niet altijd, sprak hij verdrietig; het schijnt dat die vrouw het hart hoog draagt.

— Zij, die heks, smaalde de gravin, zij is een vuige feeke, tot alle kwaad in staat. Zij heeft haar ziel aan den duivel voor goud verkocht. Zij weet een eigenaardig gebruik te maken van gif en dolk. Zij bezit middelen om haar slachtoffers in den verslindenden muil van den dood te werpen. Zij is de echte geest van het kwaad.

— En toch zal zij het gif niet geven, indien zij niet weet waartoe het dienen moet. Vertelsels kan men haar niet op de mouw spelden. Er zal een ander middel moeten uitgedacht worden.

— Luister, Gilbert, hervatte zij. De heks schijnt een zoon te hebben, die Boudewijn van de Loren heet.

— De dichter!

— Juist. Een dweper. Hem heb ik gekozen als bemiddelaar tusschen haar en ons.

— Maar hoe zal dat?

— Gij moet den jongeling laten aanvallen door eenige uwer mannen, neervellen zoo het noodig is.

— Dit zou ons allen het hoofd kosten! riep Gilbert uit. Boudewijn van de Loren is door het volk geliefd als geen ander. Men zal den moord op ons schuiven en heel de stad in een bloedbad herscheppen.

— Hier roep ik uwe wijsheid in. Gij moet den jongeling onder eene vermomming met eenige mannen opzoeken, met hem twist zoeken, buiten lokken en hem aldaar laten overvallen. Wanneer het feit zal beslecht zijn, loopt gij naar de heks toe, meldt haar den aanslag op haar kind, zeggende dat gij de daders kent. Het gif zal van zelf uit hare handen vloeien.

— Dus zou de drank voor u bestemd zijn?

— Ja.

— Heel goed uitgedacht, mompelde Gilbert, die ondanks zijn

cynisme huiverde voor zulk een onheilspellend plan.

— Zult gij mijn bevel uitvoeren? vroeg de gravin.

— Ja, dezen avond dus...

— Wanneer gij van de heks terugkomt, zal ik u opwachten.

— Waar?

— In mijne bidkamer.

— Wat, voor het kruis?

— Ja, voor het kruis. Daar is het de geschiktste plaats, zei de gravin.

Gilbert boog.

— Ik geloof niet aan de ijdele droomen van suffende priesters! voegde de gravin er bij. Dat zijn allemaal praatjes voor het volk.

De deken boog nogmaals en vertrok. In den duisteren avond richtte hij zich naar een der stadspoorten, sloop daar een enge straat in en klopte aan de deur van een kleine woning. Eenigen tijd later hoorde men een geschuif van voetstappen en het openen van een luikje.

— Wie is daar? vroeg een barsche stem.

— Goed volk! antwoordde Gilbert.

De bewoner lachte.

— Goed volk is raar, wanneer kwaad volk op gang is. Wie zijt gij!

De deken legde zijn mond op de traliën van het spreekgat en fluisterde :

— Gilbert Matheüssen.

Op hetzelfde oogenblik werd de grendel verschoven en de deur geopend.

— Verschooning, heer! zei dezelfde stem, het zijn zoo beroerde dagen, dat men weldra zich zelven niet meer zal mogen vertrouwen.

— Jan, sprak Gilbert, ik heb u dringend noodig, er is echter geen oogenblik te verliezen.

— Spreek, heer.

— Hebt gij geen vermomming voor mij, en mannen en paarden, maar spoedig?

— De mannen zijn hier, heer, en lang zal het niet duren of zij kunnen te paard stijgen. Wat de vermomming betreft, ik kan u naar wensch veranderen in een kloeken jongeling of een knikkenden grijsaard.

— Alles is mij welkom, maar vlug.

De onbekende had den vertrouwde der gravin door een lange gang gebracht en stootte thans de deur eener kamer open. Een helder licht scheen daar. Te midden der kamer stond een groote tafel waarrond een tiental mannen gezeten waren met ruw uitzicht.

In korte woorden verklaarde Gilbert dat hij goed betaald werk voor hen had.

Een kreet van blijdschap ontsnapte aan den mond van de kerels.

— Nu gaan wij goud verdienen! juichte er een.

— Het werd tijd, antwoordde een ander, want met deze beroerde

tijden is er niet veel te verdienen.

— Ja, mannen, sprak Matheïssen, er zal geld te verdienen zijn, goud, goud bij stroomen. Dezen avond zult gij allen rijk zijn.

Rijk zijn ? 't Blonk hen voor de oogen als de zon door de onweerswolken. Allen sprongen op.

— Aan het werk ! riepen zij.

— Wacht even, zei Gilbert, er moeten eerst de noodige schikkingen worden genomen. Moeilijk is de taak niet, doch om het voorval een grooter aanzien te geven, kunt gij allen meewerken. Gij zult u verkleeden als soldaten van den graaf, te paard stijgen en mij hier in de straat bij de stadspoort afwachten. Wanneer ik wederkeer, zal ik vergezeld zijn van een jongeling, het slachtoffer. Haal hem neer en vlucht dan met groot gedruisch door de stadspoorten. Hebt gij mij begrepen ?

— Ja. Het lijkt dus wel een schijnaanval. Moet hij kapot ?

— Handelt naar de omstandigheden. Indien hij geweld gebruikt, kunt gij hem een steek meer toebrengen.

— En ? vroeg de persoon die de aanvoerder scheen te zijn.

Hij voegde er niets meer bij, maar schoof den duim over den wijsvinger.

— Hier is een afkorting, wanneer het slaagt, krijgt gij morgen nog eens zooveel.

Hij wierp de beurs met goudstukken op de tafel. De gele stukken rolden over het blad, dansten en schitterden onder den schijn der lamp. Aller handen grepen er naar, maar een gebiedende stem klonk :

— Blijft er af. Ieder krijgt zijn deel.

En zich tot Gilbert wendend zei de man :

— Wij zijn gereed.

— Wacht mij binnen een uur, hernam de schurk en luister naar het teken, een langgerekt gefluit, gevolgd door drie kort opeenvolgende schreeuwen.

— Goed.

Gilbert verliet met den eigenaar de kamer en kwam eenige oogenblikken later terug.

Hij was niet meer te herkennen ; een lange mantel omhulde zijn lichaam, een witte kap versierde zijn hoofd, zijn baard was verdwenen onder de schaar.

— Pas op uw tijd ! vermaande hij nogmaals.

Nu ging de schurk de stad in en vernam weldra dat Boudewijn van der Loren gehuisvest was bij een der burgers op de Rije. Op korten afstand van dit huis zette hij het eensklaps op een loopen, klopte aan en vroeg naar den jongeling.

— Kom spoedig mee, riep hij hem toe, uwe moeder, Ursula ligt met den dood te worstelen.

— O, wee, mijn moeder ! kermde de jongeling. Wat is haar overkomen ?

— Zij is van de trappen gevallen en wel zoo ongelukkig, dat zij zich erg aan den schedel heeft gekwetst.

Hij liep met den valschen witkap mee. Doch een derde persoon volgde hen. Het was de knecht van den huize waar Boudewijn te gast was en nagestuurd door zijn meester, om een hulpvaardige hand te bieden.

— Het is niet noodig! zij Matheÿssen, de vrouw ligt al te bed, zij kan uwe hulp missen.

— Mijn meester beval mij u te volgen, antwoordde de knecht. Ik zal gehoorzamen.

Dit woord zou zijn doodvonnis beteekenen. Na eene lange rij straten te zijn doorgelopen, kwam men in de enge straat aan de stadspoort. Plotseling weerklonk een schrill gefluit.

— Wat is dat? riep Boudewijn.

— Niets! niets! antwoordde de deken.

Drie korte, snel achtereenvolgende kreten klonken nu door de enge straat. Op hetzelfde oogenblik hoorde men paardengetrappel. Een tiental krijgers hielden voor de groep stil, sprongen van hun dravers en lieten hun wapens kletteren.

— Verraad! kreet Boudewijn.

— Verraad! herhaalde de knecht.

Op hetzelfde oogenblik werd hem door een zwaardsteek het hart doorboord en viel hij als een logge massa op den grond. Vóór Boudewijn op tegenweer bedacht was, werd hij omsingeld en op den grond geworpen, terwijl de wapens onheilspellend boven zijn hoofd flikkerden.

— Genade! kermde hij, genade, ik ben nog zoo jong... Moeder!

Een spottend gelach begroette deze woorden. Dof bonsden de slagen neer en de arme Boudewijn viel badend in zijn bloed naast het lijk van zijn makker.

Toen begon Matheÿssen luidkeels te schreeuwen:

— Help! help! Moord!

Hij wentelde zich op den grond, bemorste zijn gelaat met het bloed van zijn slachtoffer en huilde vervaarlijk. In de verte hoorde men voetstappen. In wilden rit daagden vijftig, honderd Witkappen op om hulp te bieden. De moordenaars sprongen te paard en snelden in volle vaart weg, de stadspoort uit, onder het geroep:

— Leve Lodewijk van Male! Dood aan de Witkappen!

De woede der Witkappen was groot, zij wilden de gansche stad plunderen en vernielen, de bevolking om het leven brengen om de misdaad te wreken. Maar Gilbert verzekerde hun, dat het eene bende was die ter verkenning scheen uitgezonden vanwege den graaf; zij wandelden langs de stadspoort, toen eensklaps de ruiters de stad binnenrenden en hen aanvielen.

De hoofdmannen gingen naar de gravin om recht te eischen, maar deze zwoer hun bij hoog en bij laag dat zij niet verantwoordelijk was

voor den moord, daar de daders niet tot de bezetting behoorden.

Intusschen had Gilbert het bebloed lichaam van den jongeling in zijne armen genomen en droeg dit met de hulp van een paar Witkappen, naar de woning van de heks Ursula. De droefheid van deze laatste was hartverscheurend. Dit was haar tweede kind dat op bevel van den graaf werd gepijnigd. Gilbert wist de anderen te verwijderen en kon zonder moeite het gif in handen krijgen, om de gravin dienzelfden avond nog in de verschrikkelijkste pijnen te doen sterven.

— Vergiftig ook dien schelm van een Gilbert Matheüssen, voegde de heks er bij, en al het gespuis dat meeheult.

Terwijl de valsche deken zich met het drankje wegspoedde, zonk de arme moeder bij het lichaam van haren zoon neder, stak de handen ten hemel en riep :

— O, hemel, schenk mij de kracht om mijn kinderen te wreken !
Dood aan den graaf ! Dood aan zijn gansche familie !

Van Zoen

en de Witte
Kaproenen

Van Laeken

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

LODEWIJK VAN LAEKEN

JAN YOENS

EN DE WITTE KAPROENEN

Pentteekeningen van JAN WATERSCHOOT
NIEUWE, GEHEEL HERZIENE UITGAVE

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1943

INHOUD

	Blz.
I. DE ZONDERLINGE BOOGSCHUTTER	5
II. DE HERBERG « DE MAAN »	12
III. DE DOCHTER VAN DEN SAMENZWEERDER	20
IV. IN DE SCHUILPLAATS DER OPROERLINGEN	29
V. VOOR DE SINT-BAVO	34
VI. BIJ DEN GRAAF	41
VII. BIJ DE HEKS	48
VIII. HET VERHAAL VAN DEN GRIJSAARD	57
IX. FILIPS VAN ARTEVELDE	70
X. DE WITKAPPEN	75
XI. WILLEM HEETHOOFD EN JOOS	81
XII. EEN VREK	96
XIII. DE SMART VAN LIVIA	105
XIV. DE WRAAK VAN COLPAERT	111
XV. DE VOORSPELLING	123
XVI. BRAND	130
XVII. HET GEZANTSCHAP	139
XVIII. HET GIF DER SLANG	147
XIX. NAAR BRUGGE	153
XX. HET PLAN DER GRAVIN	157
XXI. HET EINDE VAN EEN HELD	163
XXII. EEN SOMBERE NACHT	169
XXIII. TERUG TE GENT	178
XXIV. HENDRIK VAN CASSEL	182
XXV. DE SCHAKING VAN LIVIA	189
XXVI. OP ZONNEBEKE	196
XXVII. NAAR NAZARETH	212
XXVIII. DE VOORSPELLING VAN URSULA	228
XXIX. LIVIA EN KAATJE	234
XXX. WEST-ROZEBEKE	242

Droef staarde zij voor zich uit, te prooi aan de hevigste smart. (blz. 668)

Dit was voldoende. De spanning was gebroken. Als vernietigd zonk de graaf op eenen stoel en weende.

Walter van Enghien nam het perkament uit zijne handen, liep de kamer uit, sprong te paard en sloeg den weg naar Zonnebeke in.

De gravin van Artois hield haar gebroken zoon in de armen gesloten en besepte nu voor het eerst dat zij een groote dwaasheid had begaan.

De Witte Kaproenen

Historische Roman

DOOR

LODEWIJK VAN LAEKEN

NATIONALE DRUKKERIJ
St-Willebrordsstraat, 57 Antwerpen.

1902.